

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2.40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu se inap-
lază.

„Luceafărul“.

Arad, 20 Decembrie.

În vara anului 1902 un mănunchi de studenți dela universitatea din Budapesta, nemulțămii cu modestele prestațiuni literare ale „Familiei” bunului Iosif Vulcan, pornesc, înzestrați cu un mare capital de entuziasm juvenil pe un nou drum: fondează din puterile lor o revistă literară, conduși mai întâi cu gândul de a grupa în jurul lor forțele intelectuale tinere de pe băncile universităților. „Luceafărul” tinerilor și entuziaștilor studenți, din scrisul cărora lipsea însă aproape cu totul fraza lată, și romantismul, se prezintă din capul locului în condiții așa de bune încât lumea cetitoare — saturată și ea de proza bătrânei reviste dela Oradea-mare — îl primește cu simpatie. El începe a interesa încetul cu încetul și cercurile literare din România, de unde încep a veni colaborări prețioase, cari se deosebeau de cele dela „Familia” prin aceea că nu veniau din stăruințele redactorilor; ci din dragostea scriitorilor. Revista prinde rădăcini tot mai puternice și începe să scoată la iveală adevărate talente literare. Octavian Goga, Al. Ciura și Ioan Lupaș ș. a. În curînd vine și Agârbiceanu, mai întâi cu câteva poezii, apoi cu proza-i puternică prin care își cucerește repede un loc de frunte în întreaga mișcare literară românească.

Scriitorii aceștia tineri aduceau, cu sine o notă care-i deosebia de scriitorii ardeleni de până aci. Ce e drept „Luceafă-

rul” a apărut la o jumătate de an după „Sămănătorul”, care cucerise atât de mult lumea cetitoare dela noi și care par’că prin însăși apariția lui pusese chestia unității culturale, de care a vorbit mai târziu atât de mult, de frumos și de cu efect. Nici o revistă românească n’a lucrat atîta pentru dărimarea granițelor politice, cât „Sămănătorul”. Cetitorii dela noi ai acestei reviste simțiau, prin lectura ei, „ca acasă” în viața românească de pretutindeni, și în București ei nu mai vedeau numai un oraș românesc oare-care, ci un centru de unde trebuie să vie și îndrumarea preocupărilor noastre intelectuale. Între astfel de împrejurări o nouă revistă în Ardeal nu putea avea un drept de existență decât punându-se în serviciul convingerilor acestora noi și îndrăznețe, cari cucereau zi de zi întreg terenul vieții naționale românești. Aici e marele merit al scriitorilor grupați în jurul „Luceafărului”. Ei au înțeles acest glas al vremii și au pus în serviciul ei cel mai puternic mijloc pe care puteau să-l găsească: revista care ținea să fie revistă românească sub toate raporturile, și ardelenescă numai în cele bune. Dacă se potrivea la vre-o revistă cuvintele dlui C. Banu, directorul „Flacărei” că „la noi apariția unei reviste literare și artistice este un act politic în cel mai înalt înțeles al cuvîntului”, apoi ele se potrivesc de sigur la „Luceafărul” care nu numai că a apărut dar a și luminat timp de un deceniu, ca nici o altă revistă ardelenă de până aci.

Prin „Luceafărul” s’a răspândit în lumea românească nu numai poezia lui Goga

cu accentele ei noi și zguduitoare, proza lui Agârbiceanu, Ciura, Pușcariu, Lupaș ș. a. — lucruri cari nu mai apelau la bunăvoința și indulgența cetitorilor, cum făcea „Familia” — ci și Grigorescu, K. Loghi, Luchian, Verona ș. a. pentru ca pe scriitorii din țară nici să nu-i mai amintim. Toți scriitorii cu nume din România, cu foarte puține excepțiuni, au venit cu drag la „Luceafărul”, pentru a răspândi printre mii de cetitori, pentru întâia oară în Ardeal, un gust literar mai pronunțat, un simț mai fin pentru limba românească și o conștiință românească mai largă și mai puternică.

În „epoca lui N. Iorga”, cum îi zice d. Sextil Pușcariu, în Ardeal a propagat noul crez cultural și național această revistă, care a avut printre colaboratorii săi și pe acea puternică personalitate a timpului nostru, care e d. N. Iorga în spiritul căruia revista a lucrat, inconștient, chiar și atunci când l-a combătut cu o vehemență exagerată.

În jurul „Luceafărului” s’au strîns încetul cu încetul toți scriitorii mai de seamă dela noi și din România. Colaborarea la „Luceafărul” a ajuns cu timpul egală cu un fel de consacrare, iar revista un amvon pentru toți cari aveau ceva de spus și știau să o spuie aceasta frumos.

Un conflict intern, care părea inevitabil, și care a adus cu sine retragerea din fruntea revistei a dlui Goga, care era sufletul ei, a avut din capul locului caracterul unei faze de tranziție. Retragera dlui Goga, de care publicul a luat act cu regret,

De-ale naturii.

V.

Geotropismul. — Experiențele lui Knight și Sachs. — Orto și plagigeotropism. — Teoria statoliților.

De Valer Bologna.

Este un fenomen binecunoscut tuturor, că multe plante tind să ia o poziție verticală față de planul pământului pe care cresc. Cei mai mulți dintre cetitori vor fi observat fire de iarbă, coceni și pomișori, cari au forma unei lulele sau unui Z întors. Și deoarece vor fi văzut adesea lucrul acesta, nici nu se vor fi cugetat asupra lui. Căci așa-i firea omului: mai puțin cunoaște lucrul care-i zace mai aproape. Tocmai acest fenomen a silit pe mulți învățați să-și bată capul, studiind cauzele sale. În parte le-au și aflat.

Să cercetăm mai întâi toate acele observații, cari le poți face la prima privire. Cele mai multe plante tind să ocupe poziție verticală față de pământ. Excepții sunt puține, de ex. lianele. Plantele cu tendința amintită, sunt iarăș de două feluri: cari cresc vertical cu toate organele lor, rădăcină, cotor și frunze, și cele cari cresc vertical numai cu organele principale: rădăcină și cotor. La toate rădăcina și cotorul se dezvoltă de-a lungul liniilor de forță ale pământului, radial față de centrul său.

Din premisele acestea numai o deducție se poate face: tendința aceasta a plantei e cauzată de gravitatea pământului. Căci plantele manifestează această însușire pe întreaga suprafață a pământului,

pe care iarăș numai o singură putere e constantă: gravitațiunea. Afirmatia aceasta e înțită și de împrejurarea, că plantele cresc totdeauna de-a lungul liniilor de forță ale gravitațiunei.

Insușirea aceasta a plantei, de-a ocupa sub influența gravitațiunei o poziție fixă se numește geotropism.

Tocmai în virtutea geotropismului plantele pot rezista la puteri foarte mari, cari vreau să le schimbe poziția. Astfel s’a întâmplat în urmă cu vre-o câțiva ani, că crescând sub o pătură de asfalt, groasă de vre-o câțiva centimetri niște bureți (champignon), au detașat o putere atât de formidabilă, încât asfaltul s’a spart. Dacă iarba, pomișorul sau cocișorul tânăr ajung în poziție orizontală față de suprafața pământului, ei tind mai întâi să se ridice iarăș vertical. Fiind însă puterea care-i apasă prea mare, partea care stă sub acțiunea ei rămâne orizontală, celelalte părți însă cresc mai departe vertical. Astfel se nasc abnormitățile caracteristice în formă de lulea sau Z eulcat.

*

Primul, care a căutat să studieze geotropismul în amănuntele sale, a fost Knight, care în 1806 a făcut o serie de experiențe interesante: E cunoscut, că puterea centrifugală poate slăbi sau chiar nimici și întrece gravitațiunea. De aceea și este gravitațiunea la ecuator mult mai mică decât la poli pământului. Knight a căutat să nimicească prin puterea centrifugală gravitațiunea care influențează plantele. Pe un disc cu axă orizontală puse niște semințe. Pe urmă îi dădu discului o înțeală rotativă atât de mare, încât puterea centrifugală întrecea cu mult acțiunea gra-

vitațiunei. Plantele se dezvoltară cu timpul radial față de disc: cotoarele și frunzele spre centru, rădăcinile spre afară, în prelungirea razelor discului. Astfel orientarea plantelor era condiționată în cazul acesta de puterea centrifugală. Într’o altă experiență lăsă Knight să acționeze asupra plantei gravitatea și puterea centrifugală în sens opus. Discul rotea pe o axă verticală. Fiind sümânța astfel situată, încât gravitațiunea și puterea centrifugală să aibă acelaș efect mehanic, planta se dezvoltă astfel: rădăcina spre afară, înclinată cu 45° în jos, cotorul spre centru, înclinat tot atât în sus. Cu cât creștea rotațiunea, și cu ea puterea centrifugală, cu atât mai mult se apropia poziția plantelor de orizontală.

După Knight nimeni nu s’a mai ocupat cu problemele geotropismului. Abia pe la 1873—4 Sachs relună firul experiențelor. Folosi un aparat, numit chinostat, pe care îl puse să roteze pe o axă orizontală (ca la a lui Knight) cu o înțeală minimală (o rotire în 20 min.). Astfel puterea centrifugală nu slăbi gravitațiunea, evita însă o acțiune unilaterală. Până când de obicei toate semințele, fie ele sub influența gravitațiunei, fie sub cea a puterii centrifugale, în creștere luau toate o poziție uniformă, de ex. verticală, orizontală, radială, înclinată sub 45°, etc., în cazul de față plantele creșteau de tot neregulat, în sus, în jos, la dreapta, stînga, înclinate, după cum fusese așezată sümânța, asupra căreia nu acționase o putere uniformă.

Din toate acestea reiese că planta nu-i în stare să distingă o putere de alta, fie ea gravitațiunea sau puterea centrifugală.

*

era socotită de toți sprijinatorii revistei ca ceva temporal. Nimeni nu s'a depărtat de revistă; toți au rămas la locul lor în așteptarea unor vremuri mai favorabile.

Și vremurile acelea au venit! Frământările mai proaspete ale vieții noastre publice le-au accelerat. D. Goga, care a fost întemeietorul și sufletul „Luceafărului”, s'a întors la vechea-i dragoste și începând cu 1 Ianuarie 1912, Dsa se află din nou în fruntea revistei, de astădată ca director al ei, având pe lângă sine un comitet constituit din 14 tovarăși de principii.

Luceafărul a ținut dela apariția lui neconținut să servească cea mai mare idee națională a vremii. Acum mai mult decât oricând, el își dă seama că are să fie nu atât un „magazin de lucruri distractive”, ci un făuritor de conștiințe, potrivit împrejurărilor și marilor nevoi actuale. De aceea dela anul nou înainte „Luceafărul” se prefacă în *revistă săptămânală* care va îmbrățișa toate problemele vieții noastre naționale, atât sub raport cultural cât și sub raport politic. Prin această notă din urmă caracterul genuin al revistei se schimbă numai la aparență, căci sub politică ea nu înțelege, lupta de vorbe cu dușmanii, ci *tot ce poate interesa viața neamului nostru sub toate raporturile*.

Adoptarea aceasta la trebuințele vremii a fost o necesitate națională de prima ordine. În adevăr, dacă cercetăm viața noastră românească din această țară, găsim că, în afară de ziare, n'avem nici un organ care să trateze problemele mari, ale vieții noastre. Ce fac ziarele noastre s'ar putea zice că e numai pentru o zi, căci acestea nu pot trata problemele mai științifice și mai sistematice. Pentru aceasta ne trebuie o revistă.

Dacă privim cum lucrează alții, vedem că aproape toate partidele politice din diferitele țări își au pe lângă ziarele lor cotidiene și câte o revistă în care tratează mai temeinic chestiunile. N'avem decât să

ne uităm în țara noastră la partidul lui Tisza, care n'are numai o serie de ziare în frunte cu „Az Ujság”, ci are și o mare revistă „A Figyelő” pe care o conduce însuși Tisza, — sau la francmasoni, cari au pe „A Világ” și lângă el revista „A XX-dik Század”. La noi, unde lupta politică e într'un stadiu destul de primitiv și unde se mai crede și astăzi, că cea mai înaltă politică națională e să repeți la zece adunări populare aceleași discursuri cu argumentație răsuflată, — o astfel de armă nu există. Se pare că conducătorii nu-i simt lipsa în măsura aceea mare în care i-o simt atâția dintre glotași, cari cer cu insistență o revistă și cu caracter „politic.”

Această revistă vrea să fie în parte „Luceafărul”. El nu-i va face concurență, sub raport politic, nici „Revistei politice și literare” din Blaj și nici „Națiunii” din Budapesta, a căror politică națională siderală o știe aprecia din belșug, — și aceasta din simplul motiv că înțelege sub „politică” cu totul altceva decât aceste două reviste fără cetitori și fără răsunet în viața noastră publică, după cum și sub „literatură” înțelege cu totul altceva decât atâția providențiali de ai noștri, cari când zic „poet” cred că zic „descreerat”, iar când zic „politician” cred că zic „izbăvitor de dureri naționale.”

D. Spiru C. Haret, fostul ministru al instrucțiunii publice, zice într'un recent articol al d-sale: „Face politică bună și folositoare ministrul care muncește cinstit ca să rezolve greutățile administrației ce-i este încredințată și pentru a mări, în ori ce fel, buna stare a cetățenilor, fără ca să se preocupe de propria lui situație; omul politic, omul de știință, filosoful și simplul cetățean cari aduc concursul luminei lor și muncii lor pentru acelaș scop; filantropul care caută să aducă pacea și buna înțelegere în patria sa; preotul care aduce mângâiere, încurajare și sfat bun

celor căzuți în nevoie, și așa mai departe. Din contră, face politicianism omul de stat pentru care întărirea situației, politice sau altfel, a lui sau a partizanilor lui trece înaintea datoriilor lui către țară, și care crede că e permis ca interesele de partid să treacă înaintea celor naționale; acela care, lipsit de bunăcredință și de rușine, nu se sfiește a-și schimba convingerile ori de câte ori prin aceste are ceva de câștigat.”

O „politică bună” ca cea de mai sus vrea să facă și să propage „Luceafărul” prin noua sa organizare, și la aceasta își vor da concursul toți scriitorii de aici și din țară, cari înțeleg rostul „politice” al literaturii și rostul cultural al „politiceii”. În forma lui cea nouă „Luceafărul” va fi o revistă tot atât de indispensabilă profesorilor și învățătorilor, ca și iubitorilor de literatură, căci revista va îmbrățișa toate problemele utile și frumoase ale vieții noastre mănăstiri întregi.

Nesocotirea sărbătorilor românești. Pe ziua de ieri, ziua sf. Nicolae, a fost convocată la Deva congregația comitatului Hunedorii.

Îndată după deschiderea adunării, d. Dr. Iustin Pop, avocat în Deva, a adresat prefectului o energică interpelare, protestând împotriva nesocotirii sărbătorilor românești într'un comitat în care locuitorii români alcătuiesc 90% ale populației.

Prefectul s'a scuzat că convocarea pe zi de sărbătoare n'a fost intenționată.

Majoritatea ungurească s'a mulțumit cu răspunsul prefectului.

„Bud. Hirlap” — triumfează. În sfârșit pajura Maghiarilor-Mari a găsit dovada zdrobitoare în sprijinul liberalismului unguresc. În Rusia — spune „B. H.” — Românii au o soartă neasămănătoare mai amară decât în Ungaria: n'au nici un așezământ cultural propriu și n'au decât un singur ziar, și acela redactat de o sură rusească. Adevărurile aceste „B. H.” le găsește într'un articol din ziarul bucareștean „Universul”, deși putea să le cunoască de mult. Ba suntem siguri că cunoaște de mult, întocmai cum cunoaște și numărul disparent al Românilor în comparație cu cel al Rușilor. Știe că în Rusia Românii nu reprezintă doar decât un mic procent în populația totală, până când în Ungaria ei dau a cincea parte din populația țării. Adevărat că Ungurii dau două cincimi (socotiți aici și pe cei date riți „industriei maghiarizării” — vorba lui Björnson), împrejurarea aceasta ar putea însă să le sugereze întrebarea: care ar putea să fie soarta Românilor chiar în cea „neagră Rusie” când numărul lor ar fi pe jumătate cât al Rușilor?

Are curajul „B. H.” să-și puie întreabarea aceasta?

Cum am amintit mai sus, însușirea plantei de-a lua o poziție oareș-care sub influența unei puteri (în natură exclusiv gravitațiunea) se numește *geotropism*. Plantele în majoritate cresc vertical, sunt *ortotropice*. După cum direcțiunea e opusă sau în acelaș sens cu gravitațiunea, avem de-a face cu organe *negativ* sau *pozitiv* geotropice. Negative nu sunt numai cotoarele, florile și unele frunze (la porumb, lili etc.) ci și unele rădăcini aeriene, ca de ex. ale aviceniilor; pozitive sunt cele mai multe rădăcini. Contrar ortotropismului e *plagigeotropismul*. Plagigeotropice sunt toate acele organe, cari stau vertical deasupra sau sub coaja pământului, cum sunt cele mai multe frunze, crengi mai mici, cari atunci sunt în repaos, când axa lor formează un unghi cu verticala. Organele unor plante (rizome și stolone) au o înclinație de 90° față de verticală, au dar așa poziție orizontală, sunt transversal geotropice.

Knight și Hofmeister au căutat să explice geotropismul pe cale mecanică: planta săvârșește mișcarea sa în urma atracțiunei unei puteri, care are rolul principal.

Teoria ar fi bună, dacă n'ar fi — rea! Cum s'ar putea explica pe calea aceasta fenomenul, că organele negativ geotropice se dezvoltă tocmai *invers* acțiunii puterii. Dutrochet, Franck și Sachs au stabilit principiul corect, că geotropismul e rezultanta unei puteri inerente plantei, care lucrează sub influența gravitațiunei. Gravitațiunea are deci un rol, deși foarte important, totuș numai *secundar*, e un factor menit să irite numai facultățile plantei, să le îndemne la lucru.

În timpul mai nou s'au făcut studii pentru aflarea cauzei primare. Era natural ca botaniștii să caute o analogie la simțul static al animalelor (vezi „De-ale naturii” IV). Noll a susținut, că în protoplasma plantelor trebuie să fie o materie de o greutate specifică mai mare, care prin greutatea sa dă directiva la dezvoltarea plantei. Nemec și Haberlandt, studiind teoria lui Noll, au amplificat-o, statorind teoria statoliților, care e cea mai verosimilă. Ei susțin, că grăunțele de amidon (scrobeală), cari se află în toate organele vegetale, sunt acele corpuscule specific mai grele. Deși nu e încă dovedită, ipoteza totuș e destul de verosimilă. Viitorul va arăta, dacă se poate accepta ca axiomă.

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-16r 15.

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de clasornice și giuvaricale
al lui ► **Husznik János** ◄ îl continui eu.
Mare deposit de clasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc după comandă medicală.

Relațiile dintre România și Bulgaria. Duminecă și-a remis scrisorile de acreditare noul ministru al României la Sofia d. Ghica, rostind cu această ocazie următoarea alocuțiune către regele Ferdinand:

Nu voi spune că voi pune toate silințele mele pentru a asigura cea mai bună săvârșire a misiunii mele. Această formulă, ori cât de uzuală, ar lipsi aci de a fi adevărată, de oarece nu pare a fi de trebuință nici o cheltuială de energie și nici vre-o silință. Calea de urmat este pentru mine, ca și pentru predecesorii mei, tot atât de ușoară cât și de dreaptă pentru înfrățirea relațiilor celor mai cordiale, precum le impune tradițiunea și interesele bine înțelese. Aceasta nu este o sarcină nici nouă nici grea; este vorba de a urma pe o cale din fericele trasă pentru a asigura urmarea bunelor efecte ale situațiunii de azi. Zeul de care mă simt însoțit, se găsește întărit prin admirațiunea adâncă pe care o inspiră persoana M. Voastre și prin călduroasa simpatie pe care o merită națiunea bulgară, care este pe drumul de a realiza sub impulsul energiei și prudenței regelui său un șir de progrese tot atât de rezeși pe cât de serioase, pentru a putea ajuta sarcina guvernelor sale. Căutând să mențiu și să vîng cât mai mult cu puțință legăturile de încredere și de bună vecinătate care unesc ambele țări, îndrăznesc a spera că M. V. îmi va da sprijinul Său.

Regele a răspuns: Ați caracterizat în termeni foarte de fericiți misiunea cu care v-a învestit Malta încredere a suveranului Dv. Îmi place a crede în adevăr că cordialele relații deja stabilite prin tradițiune și prin interesul bine înțeles între cele două țări, vor oferi o cale din fericele deja trasă silințelor și interesului Dv. În înțelesirea simpatiei pe care o arătați calităților și progresului poporului meu, îmi este plăcut a căuta ecoul sentimentelor guvernului românesc.

*

Chestiunea naționalităților. Din Praga se anunță că contele Lützow a anunțat comitetul național ceh din Praga că în luna lui Februarie 1912 va merge în America unde va ținea, la universități, conferințe despre situația de azi a poporului ceh și slovac. Va vorbi și despre asuprirea Slovacilor din Ungaria, dovadă cum este afirmațiile contelui Apponyi despre „trădărea” al popoarelor nemaghiare din Ungaria neadevăruri.

Contele Lützow va face o vizită și președintelui Taff.

*

Petiție respinsă. Curtea de casărie din Budapesta și-a publicat ieri, Marti, sentința în chestiunea contestării alegerii de deputat dela Mohács, care a fost ales guvernamentalul Andrits Tiber.

Petiția a avut soarta tovarșelor sale de până acum: a fost respinsă, iar petiționistii condamnați la 15.250 coroane cheltuieli.

*

Demisia Banului nu va fi primită. Din Viena se anunță: În cursul acestei săptămâni Banul Banului va raporta Maj. Sale despre rezultatul negocierilor din Croația. Nereușind să obțină majoritatea, — își va prezenta demisia, care însă nu va fi primită.

*

Sedința Camerei. În sedința de Marti s'a continuat discuția bugetului ministerului de culte, până se termină. A luat cuvântul și ministrul de culte contele Zichy care din nou a promis că va reglementa chestiunea congruei preoțimii, — numai în anul 1913, când va depune un proiect de lege. Pentru anul viitor 1912 congrua se va plăti și până acum, ca ajutor.

În sedința de azi, Miercuri, după alegerea membrilor delegațiilor comune, s'a intrat în discuția proiectului de indemnitate.

Discuția, potrivit pactului încheiat între guvern și partidele opoziționale ungurești, a fost scurtă. Fiecare partid a luat parte la discuție prin câte un singur orator, cari toți s'au mărginit la declarația că n'au încredere în guvern. Proiectul de indemnitate a fost votat cu mare majoritate.

Apoi s'a continuat discuția bugetului ministerului de culte.

Scrisori din București.

Viața romană în provincie. — Conferința dlui Pârvan. — Ruinile cetății Drubetae. — Ce-i cu „Ler-Ler”?

București, 4 Decembrie.

Administrația Casei școalelor a luat frumoasă inițiativă de a invita pe mai mulți bărbați de literă, profesori și publiciști să țină o serie de conferințe, în sala cea mare a acestei instituții.

Aseară a vorbit d. V. Pârvan, profesor universitar despre viața în diferitele provincii ale imperiului roman. Conferințiarul arată starea imperiului în timpul împărilor și rolul, pe care-l avea în acest timp Roma. Vechia cetate, care prin splendoarea ei atrăgea privirile tuturor barbarilor, era obosită, atunci când August decreta pacea. Ea nu mai putea produce vlăstarele de altădată și vrînd, nevrînd trebui să primească la viață elementele tinere pline de viață, cari veneau din provincii. Eterna cetate se poate asemăna cu un arbore, care se usucă, lăsând ca din puterea lui de altădată să se ridice în juru-i o pădure întreagă, tânără și frumoasă. Grație puternicului spirit roman, diferitele provincii erau cucerite pentru cultura romană mult mai înainte de vremile în cari ne arată istoricii efectuarea acestor cuceriri. Astfel Spania, Galia, Pannonia și Italia. Negustorii romani duseseră de mult acolo sămânța culturii romane, care avea să încolțească mai târziu, dând roade bogate.

După cucerirea prin arme a provinciilor, barbarii, uimiți de nobleța reprezentanților Romei, nutreau un singur dor: acela de a se putea și ei mândri cu cetățenia romană. Încetul cu încetul încep a primi formele culturii romane mai întâi fruntașii, apoi și poporul. Singura clasă care se împotriva spiritului roman erau preoții, cari își vedeau amenințată situația lor. În dorul lor de a se manifesta ca Romani, acești străini câștigați pentru ideea romană, săvârșeau acte de un eroism vrednic de vremurile glorioase ale Romei. Ceeace adevărații Romani nu mai erau în stare să săvârșescă, săvârșeau ei.

Când în Roma spiritul decade, acești provinciali romanizați țin aprinsă flacăra dragostei față de gloria trecutului roman. Singura lor dorință era de a li-se recunoaște acolo, de unde venea lumina, meritele. De aceea, când Roma nu se mai poate apăra, când nu și mai poate apăra provinciile, acești provinciali luptă ei în contra barbarilor și luptă ca reprezentanți ai întregului imperiu, fără a le trece vre-odată prin gând ideea de a se separa de Roma.

Când la Roma mișcarea culturală decade — în înțelesul că Roma nu mai putea produce personalități culturale marcante — provincialii romanizați încep ei să lucreze în spiritul culturii romane, să dea opere de valoare. Și după cum pe tronul împăraților s'au urcat împărați cari nu erau Romani, cum a fost Traian, care era spaniol, cum a fost Adrian, Dioclețian și alții, tot astfel și în cultură și literatură vedem ridicându-se provinciali, cari veneau la altarul străvechi cu toată curățenia sufletului lor.

Spiritul roman a cucerit așa de mult pe locuitorii diferitelor provincii, încât ei erau mândri că pot face ceva, în orice direcție, pentru Roma. Așa se explică faptul că ideea reînființării imperiului roman, după cădere, a stăpânit pe atâți, foști barbari, ispitiți de strălucirea vechii cetăți. Papii, diferiți domni germani, Napoleon și toți cei cari au ajuns odată culmi de mărire, au urmărit în viața lor gândul de a reînființa imperiul roman.

...Și sunt și astăzi mulți cari așteaptă să le vie împăratul.

După această conferință, d. Pârvan a vorbit despre săpăturile dela Pompeii, arătând și prin proiecțiuni luminoase principalele monumente interesante pentru știință.

*

În România sunt o mulțime de urme rămase dela strămoșii noștri Romani. Ruine de orașe și castre, cari zac de veacuri sub stratul de pământ, pe care vremurile l-au așezat peste ele. În timpul din urmă, grație stăruințelor câtorva bărbați de știință, cercurile competente au început a se interesa de aceste rămășițe scumpe ale unei culturi, ale unui popor, care a cucerit odată lumea întreagă.

Astfel de curînd s'a luat hotărîrea de a se desgropa ruinele cetății Drubetae, care se afla pe lângă Turnul Severin de azi. După cum se anunță, consiliul comunal al acestui oraș a luat, în înțelegere cu comisia monumentelor istorice, hotărîrea de a începe lucrările de desgropare în timpul cel mai scurt. Cetatea se va desgropa în întregime, cu turnurile-i de observație militară, cu basilica ei, ale cărei urme se văd și azi, cu strada ei. Spre acest scop va fi nevoie a se face mai multe exproprieri. Ruinele odată desgropate vor fi împrejmuite cu grilaj, iar în jurul lor se va face un bulevard, care va fi o podobă a orașului, unde se văd și azi urmele podului lui Traian, unde se văd și azi urmele vredniciei marilor noștri înaintași, cari au știut să săvârșescă fapte, cari prin demnitatea lor au știut să se impună înaintea străinilor.

*

Și uite cum vremea vine să lămurească multe chestiuni învăluite până acum în cel mai deplin întunec. Se cunoaște discuția ce a avut loc în trecut între învățații noștri cu privire la cunoscutul „Ler împărat” din colindele noastre. Teoriile în privința originii acestui cuvânt au fost din cele mai deosebite. Ceeace făcea ca filologii să recurgă la ajutorul fantaziei, era și faptul că în documentele noastre nu se întâlnea nicăiri acest nume de „Ler”. Unii ajunseră la credința că ar fi un nume împrumutat dela diferitele popoare cu cari am venit în atingere.

Nu de mult însă d. general Năsturel a descoperit, între documentele unei moșii din Oltenia, un document de pe la 1760, în care, fiind vorba de hotarele unei moșii, acestea se fixează dela un hotar oarecare „până la brazda lui Ler Impărat”.

Avem astfel atestat în documente acest nume, care, după părerea cunoscătorilor nu poate fi decât al împăratului Galerius, care a murit în Dacia, la cetatea ale cărei urme se văd și azi, acolo unde este satul Reșca, în Oltenia. Dat fiind faptul că documentul vorbește de o moșie aflătoare în apropierea acestei localități, dată fiind apoi împrejurarea că Galerius a fost împăratul care a murit acolo, am avea o indicație asupra originii numelui mult distinsului Ler.

Firește, chestia rămâne încă deschisă și poate discuția în jurul ei va lua iarăși proporții, după publicarea documentului de care am vorbit.

Correspondent.

NEUMANN M.

CROITOR PENTRU DOMNI.

Unisorul curții ces. regale și camerale.

Despărțământ separat pentru comande după măsură.

Magazin de haine
pentru bărbați, copii și fetițe

A'RAD

A isprăvit-o cu cei vii...

Insfârșit d. Vasile Goldiș și-a recunoscut paternitatea articolului unguresc ce l-a închinat contelui Tisza, dar zice, nu acesta este păcatul, ci că noi ne-am fi folosit de acel articol spre încheierea legăturilor ce le-am fi având cu contele Tisza.

Dânsul a fost victima noastră, care inconștient a scris toate, câte le-a scris, și articolul lui Tisza și „Rostul intrigilor”. Ar fi fost interesant să mai spună că cine l-a învățat să ciulească un an de zile cât și-a debitat d. Vaida & nezdăvăniile sale cu articolul unguresc, și chiar să le reproducă în organul său „Românul”, drept dovadă, că stau cu contele Tisza în legături de tradare de neam. A rămas dator să-și illustreze și aceasta inconștientă. Să sperăm însă că va urma și aceasta, căci scopul sfintește mijloacele.

Ori este adevărat aceea, că d. Goldiș a fost un inconștient pe care l-am purtat noi de nas să scrie articoli perfizi și l-am sedus să justifice chiar și alegerea de episcop a unchiului său Iosif Goldiș, în casa căruia a crescut d. Vasile Goldiș, și atunci nația românească a ajuns sub conducerea unui om care nu știe ce face și acum s'a deghizat în vrăjitor, care ghi-cește gândurile trădătorilor; ori este un conștient maculator care își bate joc de bunăcredința oamenilor, uti figura docet.

D. Vasile Goldiș își face în Nr. 267 a „Românului” mărturisirea așa:

„Articolul „Contele Tisza István” încă l'am scris în cea mai perfectă bună credință.”

„Ca să spun însă întreg adevărul, trebuie să adaug, că și acest articol l'am scris în înțelesul unei consfătuiri, ce am avut în această afacere cu părintele R. Ciorogariu, stăpânul de atunci al „Tribunei Poporului” și stăpânul de acum al „Tribunei” și cu răposatul Ioan Russu Șirianu, atunci șef-redactor la „Tribuna Poporului”.

„A treia zi după publicarea articolului am primit dela părintele Mangra din Orade o scrisoare, în care mă felicită pe mine pentru articol, cu toate că eu nu-l avizasem despre autorul articolului. Serisoarea părintelui Mangra, în caz de lipsă, o pot publica. Traducerea ungurească a articolului s'a făcut la sfatul părintelui R. Ciorogariu”.

Ultima rație a criminalilor este să se apere cu morții, față de mărturiile celor vii. D. Goldiș a ajuns la aceasta ultimă rație, când a fost silit să-și recunoască paternitatea articolului împicinat. Morții nu pot protesta, le poți pune în socoteală ce vrei.

Dacă n'ar fi date premisele machiavelice ale dlui Goldiș atunci așa zice, că îl înșală memoria ori va fi o greșală în persoană, date fiind însă acele premise zice că d. V. Goldiș conștient a inventat și povestea aceasta, că și-a scris articolul „În înțelesul unei consfătuiri” ce ar fi avut-o cu mine și cu regretatul Rusu Șirianul, căci eu habar n'am avut despre apariția acelui articol până când nu l'am cetit tipărit gata în ungurește.

D. Goldiș a cerut ceva la anul 1901 dela fie ertatul I. Rusu Șirianul în o afacere referitoare la d. S. Bocu și acesta i-a refuzat, zicând că nu este stăpânul absolut nici peste redacție nici peste administrație, ci toate le rezolvăm — zice afirma-

tiv Rusu — în înțelegere cu Romul și Mangra. De aici concluzia, că precum la anul 1901 eram eu stăpânul „Tribunei Poporului” fără de care nu se putea face la acel ziar nimic așa e și astăzi, zice d. Goldiș.

Fie iertatul Rusu s'a scuzat în o afacere cu mine și Mangra. Atâta e tot. Dar de câte ori s'a făcut și scris în „Tribuna” fără știrea și învoirea mea, chiar contra mea, o știe d. Goldiș care pe vremuri își plasa liber și independent articoli în „Tribuna”. Dădea chiar direcția foii. Adevărul e că eu am avut parte de sarcini, iar alții de stăpânire, între cari și d. Vasile Goldiș, scaldat în gloria ce își făcea în „Tribuna” prin scump condeiul său.

A încercat-o să ne toropească cu puterea oficialității și acum a ajuns să se acopere cu mărturia morților și la vrăjitoria de a afla prin cetirea gândurilor pe trădătorii de neam, pe cari nu i-a putut afla în ființa lor de față. Aplaudați amicilor acest nou act mistic al farsei dlui Vasile Goldiș.

R. Ciorogariu.

Correspondență din provincie.

Impresii dela periferie. — Invătătură. — Ziariști.

Hălmașiu, Decembrie.

Sunt sigur, că dacă cele două partide beligerante, ar fi plasate la distanțe mai îndepărtate; răsfricate prin adâncimile cutărui cătun de munte, ori micile orașele din câmpie, o împăcare de mult ar fi fost încheiată.

— Iată noi dela periferie, dându-ni-se putința de a privi lucrurile dela depărtări, suntem mai domoli și la judecată. Viața de oraș nu ne sureșcită nervii, decât în câteva zile pe an. Avem un idol, al nostru pe Goga, dar ne închinăm cu respect și părintelui Lucaci. Suflitele noastre mai puțin pretentioase, nu s'au descătușat cu totul din vraja romanticismului de odinioară. Impresiile puternice, ce ni-le-a trezit pe vremuri „Cânt'o mierlă prin păduri, of, of, of”) — tot mai dăinușe încă și pe la ocazii le mai și cântăm. Reprezentantul întârziat al unei epoci, atât de fermeceate, chiar și în ultima lui licărire, este vrednic de atenția tuturor. De nu altcum chiar și acolo în atmosfera de tot lugubră a unui muzeu de moaște sfinte.

Ne-am săturat cu totii, chiar și cei mai dornici de senzații de atât amar de gălăgie, care uneori părea că apune mai liniștindu-se, ca apoi să izbucnească cu îndoită putere. E și o chestie de bună cuviință pentru alfabeți (ferice de analfabeții noștri pe astă vreme). Se apropie anul nou și mult am dori, ca cu venirea lui să peară neînțelegerile și să ne trezim înseninați ca după un vis urât. O împăcare cerem, o împăcare cinstită, care să nu jignească nici o parte.

Hărțuile, ce se țin lanț, pe lângă multe alte rele, ne servesc și o învățătură de mare preț. Cică eternele legi ale universului nu se pot călca în picioare. Adevărul nu se poate ascunde prin farsism și ipocrizie, ci mai curînd, ori mai târziu se desvălește în cea mai limpede a sa curățenie.

Zi, de zi, ni-e dat, să vedem oameni și fapte reduse la adevărata lor valoare. Cad straietele de paradă cu toate zorzoanele și iată giganzii de mai ieri, reduși la starea faptică de pigmei. În foc se lămurește aurul! Fericit acel, care poate suporta până în sfârșit probele aceluia. Vor trece însă numai cei de calitate aurului prețios. Servească aceasta de învățătură, îndeosebi, celor rivali la mărire, ale căror suflete să fie de un perfect puritanism. Nu cuteze nevredniciei să se cocoteze la înălțimi nemeritate, căci cu cât arborele este mai înalt, cu atât e mai expus vijeliilor

*) Co-joc al întâmplării. Versul acesta l-a scris un inv. tată al actualului șef-redactor al „Tribunei” pentru care numai moartea timpurie l-a scăpat de martiraj.

și numai o bază solidă îl poate mântui de prăbușire.

Un mare rău al luptelor, ce se dau, e de sigur și afacerea cinstei ziariștilor. Acestor visători idealști, de multe ori, surghiuniți cu nemilă din lumea materială, dați-le bună pace — să-și distrame în liniște forțele pentru însuflețirea maselor în veșnica cale a progresului. Înainte de a le scriema trecutul și viața, dați-vă seama bine de rolul lor: pe cât de însemnat, pe atât de îngrat.

Invățătorul.

Cronică din Paris.

Furtul Giocondei în fața Parlamentului. — Jirile centenarilor. — Moartea unui ziarist parizian. — Atrocitățile arabilor în Tripolitania. — Jean Richepin, candidat la deputăție. — Un curios de intemperență. — Apropierea Crăciunului.

Paris, 15 Decembrie.

S'a pomenit în două rinduri în „Tribuna” cumcă poliția franceză ar fi pe urmele Giocondei. Știrile acestea, înregistrate de presa tuturor continentelor, sunt inexacte. Nimic, vai, nu face să prevadă regăsirea faimosului portret. Cine în ce colecție de miliardar american se va afla ea în aceste momente: cinei credința tuturor că hotul Giocondei s'a înțeles într-o vânzare a mai înainte de a pătrunde pe furis în rău păzitul muzeu al Luvrului. Și ideea aceasta se apropie după părerea mea, cel mai mult de adevăr. Iată adevăr, cum ar fi riscat altfel, răpitorul Mona Lisa de a se desface de un tablou al cărui furt a fost în douăzeci și patru de ore semnalat în toată lumea? Ori cum ar fi, Gioconda dispărută rămâne și francezii, după obiceiul lor, și-au schimbat necazul în glume. În ziua de 6 Decembrie, avut loc la camera deputaților de aici înțelegerea asupra minunatului tablou al lui da Vinci, onorabili parlamentari au ris ca la reprezentarea unei comedii de Labiche. Vorbele de spirit și mele au curs șiroaie. Deputații noștri au amuzat unor școlari când nu este profesorul.

D. Dojardin-Beaumetz, sub-secretarul de la despărțământul Belle-Artelor, a fost luat în ținta de interpelatori. Bietul om s'a apărat cum a putut: a aruncat și el vina pe subordonați, iar știa au acuzat la rîndul lor pe alți subordonați. La aceasta, d. Jaurès a spus: — „Așa dar, să înțelegem: toată lumea se scutură de pătă. Toată lumea a rămas la locul ei; numai Gioconda a plecat” (Risete).

Un alt deputat a strigat dela banca lui: „Mă așteptam eu la o farsă a Monei Lisa! Ea avea un zâmbet, așa, pe sub mustață, care anunța nimic bun” (Risetele se întetesc). Un treilea deputat: — „Am fost să vizitez sala pătrat, după furtul Giocondei — ce credeți că a văzut? Un pictor, cu pletele mari, se răboia cruntat cu pensula tocmai în fața zidului unde fusese aninat portretul. Și știți ce pieta el? Pe ținea de zid goală și cele patru cue cari au rămas în urma tabloului. Și mi-a spus un gardă că pictorul făcea câte zece schițe pe zi, după aceea, schițe pe cari le vindea americanilor englezilor”. (Dnii deputați se tăvălesc). În sfârșit, a fost o halima. Iși uită omul de neam cum poate! Adaug că în locul unde figura Gioconda, strălucește acum portretul lui Bazar Castiglione, zugrăvit de Rafael, un portret minunat, al cărui colorit de o transparență rară, face deliciul iubitorilor de pictură.

...O statistică pe care au publicat-o franceze, cu privire la centenarii din toate țările. Acești centenari sunt astăzi în număr de 70 dintre cari 5600 trăiesc în Bulgaria, România, Serbia. Iată repartitură: Bulgaria, 3883; România, 1074; Serbia 573; Spania 410; Franța 197; Austro-Ungaria 113; Marea Britanie 92; Rusia 89; Germania 76; Norvegia 23; Suedia 10; Belgia 5 și Danemarca 2.

...Săptămâna aceasta a murit la Paris, cel mai cunoscut om politic și publicist francez, d. Charles Richard. El se bucura de simpatii unanimite pentru bunăvoința, inteligența, și talentul său. Functul a fost directorul cotidianului Parisien.

nal, care are în presa pariziană o notă cu totul specială. Acest organ, după dorința fostului său director, dă o atențiune deosebită mișcării culturale și artistice din Franța, căci d. Gérauld-Richard a fost întotdeauna de părere că din toate nuanțele publicistice, nuanța aceasta inobilează mai mult un ziar și pe cetitorii săi. La Paris, unde presa acordă în general o atât de mare însemnătate literelor și artelor, Paris-Journal este în deosebite considerat ca un model al genului, și de aceea este foarte răspândit. Și după moartea directorului ei, el își va păstra nota sa specială, spre bucuria miilor săi de cetitori.

...Cu puțin înainte de a-mi începe cronică mea de azi, am citit într'un ziar de după amiază o telegramă din Tripolitania prin care se vestește că au fost descoperite acolo, noi atrocități comise de Arabi asupra prizonierilor italieni. Amănuntele sunt groaznice: un detașament de bersaglieri intrând din întâmplare într-o casă din marginea orașului, a fost scuturat de oroare văzând pereții tuturor odăilor împodobiți cu ochi omenești. Bestialitatea aceasta a Arabilor, ori cât de obișnuită am fi cu faptele lor barbare, trece, în adevăr, de orice măsură. Opinia publică franceză e revoltată din cale afară.

Un mare cotidian a publicat chiar un articol prin care, liberându-se pentru moment de greoaie teorii umanitare, care disting timpul de față, a cerut ca Italienii să reprimeze fără milă pe cruzii semiți a căror mentalitate și simțire sunt cu o mie de ani înapoi. Presa franceză face chiar aluzii destul de străvezii la Turcia, dând să se înțeleagă că această națiune ce-și zice azi europeană, n'ar fi străină de atrocitățile comise de Arabi. De fapt, Turcii nu văd cu ochi răi bestialitatea aliaților lor. Ori cum ar fi, războiul în genere e grozav; dar el devine imund când el este complicat cu mutilări pe cât de oribile pe atât de inutile, ca acelea de cari se fac azi vinovați Arabii în luptele lor cu Italienii.

...Se poate ca poetul Jean Richepin, de la Academia franceză, să-și pună în curind candidatura la scaunul de deputat. Vestitul scriitor a declarat unui ziarist că, în caz de va fi ales, politica îl va lăsa totuși străin. Jean Richepin nu are altă ambițiune decât aceea de a fi, în Parlament, un șampion al literelor franceze atât de malmenate azi din mai multe pricini ale învățământului superior. V'am vorbit la timp de așa zisa criză a limbii franceze de care s'au alarmat scriitorii dornici de o formă frumoasă. Cuvântul nu e van; găsești azi în Franța o mulțime de publiciști certati cu sintaxa acestei limbi în fond așa de limpede, de precisă și de bine fixată.

Vinovați sunt mai ales reporterii și în general jurnaliștii câtorva mari cotidiane, cari scriu o franțuzească oribilă. Și — lucru ciudat — în vreme ce în România și mai ales în Ardeal ziarele cotidiane se silesc pe zi ce trece a serie într-o limbă cât mai literară (mă gândesc la „Tribuna”), aici în Franța se constată o indulgență condamnată față de sintaxa limbii în care scrie azi Anatole France. Din fericire potrivniciei acestei stări de lucruri sunt numeroși și foarte hotărâți remedii acest rău.

...Vă comunic tristul caz de intemperanță de mai jos, fiindcă-l găseșc pe cât de regretabil, pe atât de original: O doamnă pariziană a tocmii mai zilele trecute o servitoare, de origine bretonă. În ziua în care a intrat în slujbă, stăpâna ei i-a încredințat porția ei de vin pentru o lună întreagă, adică douăsprezece kilde de vin, după cum se obișnuiește a se da servitoarelor de aici. După masă, doamna din chestiune a eșit prin oraș. Când s'a întors, pe la șase seara, și-a sunat zadarnic servitoarea, de mai multe ori.

Intrigată, a intrat în bucătărie; dar s'a retras îngrozită în fața unui spectacol de nedescris. În mijlocul celor douăsprezece sticle de vin goale, bretona era lungită pe ciment, într-o stare desgu-

stătoare. Nefericita băuse tot vinul, pe nerăsuflăte. Și cum, un astfel de abuz monstruos nu avea loc fără urmări organice dezastruoase, servitoarea a fost transportată la spital într'un hal fără de hal. A zăcut acolo două zile, și a murit eri, pe la aprinsul lumânărilor, victima unei lăcomii fără de păreche, care te înfioară de milă și de desgust!

...Se apropie serbătorile Crăciunului. Doamne! se întâmplă și anul acesta ce s'a întâmplat în fiecare an până acum. Și nu v'aș putea scrie altceva decât ce v'am scris și cu prilejul Crăciunului din anul trecut. Că aspectul Parisului se însufletește sub suflul unei excitațiuni joviale; că baracele negustorilor ambulanți încep a se înșira dealungul marilor bulevarde; că, pe străzi, lumea se înghesuiește în jurul flecarilor „cameloți”; că ochiul e isbit de strălucirea mai vie a vitrinelor, cu daruri gingașe de serbători, cu jucării de cele mai ingenioase...

Da, atmosfera care prevestește Crăciunul e aceeași în fiecare an; ea se repetă la infinit. Dar repetiția aceasta ne oprește ea de a-i simți apropierea cu un sentiment de naivă bucurie? În fiecare an, știm ce ne așteaptă de Crăciun, și cu toate acestea îi savurăm sosirea cu acelaș suflet nou, dornic de impresiile ce le aduc serbătorile albe. E ca o dragoste nou începută; nimic din iubirile vechi nu rămâne în inima noastră și ne lășăm duși de duioasele porniri ca și cum pentru întâia oară le-am gusta farmecul. Cu un cuvânt recâștigăm frăgezimea și naivitatea primului nostru amor. Așa și cu serbătorile Crăciunului. Il așteptăm cu nerăbdare și cu drag, îi respirăm văzduhul proaspăt ce împrășteie norii de ploaie. Într-o zi caldă de vară, înainte de isbucnirea furtunii. El ne înviează și ne răcorește plămânii, după cum serbătorile cari întretaie cu atâtă grație monotonia anilor, ne reîmprospătează sufletul, cam uzat de grijile de fiecare zi. C. R. B.

Pe față.

D. Iosif Moldovan, învățător în Arad, declară în nrul 266 al „Românului” pe față, după cum urmează:

„Ce să fac, dacă prin dvoastră nu pot să mă aleg (deputat în congres) recurg la cei ce mă vreau, fie chiar și micșoști, n'or fi mai răi decât dvoastră: că Tisza ori Mangra tot un drac este”.

Mărturisirea aceasta a „naționalistului” acuiat în coloanele organului autorizat al partidului național, ne mulțumește într-o măsură, căci noi atât am voit să se știe, că toate voturile din Arad le-a primit acest „naționalist” la alegerea congresuală dela oamenii lui Micșoși, cel cu jalba cătră Tisza, și bine înțeles dela „intransigentul” d. Goldiș et co., care ne-a făurit o acuză din faptul că am votat pentru d. Aurel Petrovici.

Un singur lucru ne miră. De unde își ia atunci îndrăzneala acest domn să ne facă mincinoși? De unde? Ori poate fiindcă l'am desvelit că totdeauna a fost guvernamental?

D. Moldovan zice că numai o singură dată a votat cu un candidat guvernamental, în 1906, și atunci numai la sfatul tribunștilor. Ei bine, las' că și acesta este un neadevăr în parte, dar d. Moldovan a mai votat cu guvernul și în 1902, pentru Salacz Gyula, după cum am arătat cu un citat din „Tribuna Poporului” de pe atunci, dar d. Moldovan a votat cu candidatul guvernamental și la 1896 când era candidat Hieronymi Károly, precum dovedește, negru pe alb, protocolul de votare (Nr. 787) de pe atunci, pe care noi am avut bunăvoința să-l cercetăm.

Atunci pentru ce zice d. Moldovan că „Tribuna” iarăș minte? Pentru ce?... Din 1896 până la 1906 a votat mereu cu guvernul, vrea dsa să-i dovedim că și mai înainte a votat? Noi ne mulțumim

cu atât. Pe cum a recunoscut că a votat odată, va trebui să recunoască că a votat de trei ori. Voiește să-i dovedim că a votat de mai multe ori? Dacă avem vreme poate că-i facem și această plăcere.

Acum îl sfătuim pe d. Moldovan să rămână liniștit, să-și vadă de treabă și să nu umble cu polemici injurioase, că-și strică numai lui. Dsa are să-și mulțumească situația sa extrem de favorabilă numai oamenilor din jurul „Tribunei”, are doar leafă mai mare decât un profesor dela preparandia din Arad și o școală care ar face cinste ori cărei capitale. Pentru ce-și inzultă binefăcătorii?

Și încă odată: d. Moldovan nu are nici un drept să creadă cu atâtă grandomanie că el singur poate să fie întreagă... învățătorimea din dieceza Aradului. Să nu se considere sacrosanct, căci ne silește să-l arătăm tot mai mult cine este. Iesirea dsale „pe față” ne degajează de ori ce considerație. Iar d. Goldiș să-și aleagă oameni mai puțin „guvernamentali” când voiește să dovedească... „guvernamentalismul” nostru.

Cât despre domnii învățători din dieceza Aradului noi suntem siguri că știu să înțeleagă și să aprecieze realele servicii pe cari le-am adus noi școlai românești, ei vor ști să înțeleagă și dorința noastră rămasă neîmplinită, când am vrut să trimitem în congres și membri ai corpului didactic, în persoana dlor Protasie Givulescu și Dr. Petru Pipos, cari n'au voit să primească candidatura.

D. Moldovan, micșoșistul și guvernamentalul, nu poate fi identic cu o întreagă corporație, nu e nici suveran nici altceva, deși vorbește în numele lor ca un papă infailibil și atotputernic.

A vorbit și aripa dreaptă..

Vremurile acestea turburi, „Telegraful Român” din Sibiu, organul care a stat într'un permanent război cu toate comitele naționale depe vremuri pentru încercările sale de a guvernamentaliza politica românească — le socotește proprii, ca sub masca unui fel de concurs moral dat acum comitetului în acțiunea sa nefastă contra noastră, să facă propagandă unor idei ca cele pe cari le reproducem aci:

Suntem contrari principiari ai tuturor pretensiunilor, cari în împrejurările date nu se pot realiza; și din acest motiv cerem, — nu de acum, ci de când a fost compus, — modificarea programului nostru național, în care se cuprind și puncte, — de astă dată, și poate pentru multă vreme, — nerealizabile, anume: autonomia Transilvaniei și chestia dualismului.

Suntem adecă de părerea, că eliminându-se din programul național român aceea ce pentru acum este nerealizabil, — mai ușor putem ajunge să ne vedem realizate celelalte puncte de program, cari nu supără pe nime, și cari nu deșteaptă bănueli în nime.

Mai suntem apoi de părerea, că dacă reducem pretensiunile noastre politice la minimul necesar pentru conservarea noastră, ca popor român, în patria aceasta veche a noastră, și facem posibilă pe calea aceasta intrarea de nou în luptele politice a Arhierilor celor două biserici românești: am făcut lucrul cel mai înțelept în politica românească, pentru că am închiegat partidul așa, cum nu a fost el în cei 40 de ani din urmă niciodată, și am pus politica românească pe niște baze atât de tari, încât succesul, dela luptele purtate cu chibzuială, l'am putea aștepta cu siguranță matematică.

Pentru că ori și cum să luăm lucrurile, totuș autoritatea în jos o au Arhierii noștri, și vaza și trecerea în sus tot ei! Și un apel politic, un glas de chemare, adresat poporului român din patria aceasta, ar avea cu totul alt efect în jos, și ar provoca cu totul altă impresie în sus, dacă

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de Székely și Róti fabricanți de Marosvásárhely mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. =

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

pe lângă membrii comitetului central al partidului național român ar fi semnat și de cei șapte Arhieri ai bisericilor românești!...

Scopul pe care-l urmărim toți, dela vladică până la opincă, doară unul este, unul singur. Vrem să trăim ca Români, și să ne dezvoltăm ca Români, în patria aceasta, ai cărei cetățeni buni și credincioși am fost și vrem să fim și în viitor. Mijloacele, pentru a ajunge la scop, trebuie să fie deci alese amăsurat împrejurărilor, căci altcum nu ne apropiem, ci ne îndepărtăm de scopul pe care-l avem în vedere!

Asta e părerea noastră. Aceasta e direcția, pe care am dori noi să o iee politica românească dela noi.

Și suntem siguri, că nu stăm izolați cu păreri noastre, ci ele sunt împărtășite și de alții, de o însemnată parte a opiniei publice române.

Cum însă majoritatea e încă și acuma de altă părere și crede, că programul național al partidului trebuie menținut neștirbit, în originala sa alcătuire, — cu toate că acum facem politică activă, iar programul e croit anume pentru politica de pasivitate, — prin ce apoi se face imposibilă cooperarea episcopatului român de ambele confesiuni în politica românească: fiindcă ținem foarte mult la principiul solidarității naționale ne-am supus și ne supunem voinței majorității, și nu punem piedeci realizării ei, ba între marginile posibilității lucrăm și noi, pentru ca voința majorității să fie într-adevăr realizată.

Noi nu înțelegem adecă solidaritatea națională așa, că toți trebuie să avem aceleași păreri politice, — lucru cu totul imposibil la un popor de trei milioane, — ci așa, că cei puțini, ori cei mai puțini, cu păreri cari se deosebesc de păreriile celor mai mulți, să se supună majorității și hotărârilor acesteia. Și cum comitetul central al partidului național român încă e o hotărâre a majorității, — a conferinței politice naționale, care l'a ales, — ne supunem și acestei hotărâri a ei și recunoaștem în membrii comitetului pe reprezentanții legali ai poporului român din patria aceasta, în chestiunile politice-naționale, precum i-am recunoscut și în trecut, totdeauna.

Ceea ce însă nu ne-a împiedecat și nu ne va împiedeca nici în viitor să controlăm și să criticăm, — în caz de lipsă, — activitatea comitetului, constatându-i greșelile, firește, în scopul de a fi îndreptate. Și dreptul acesta îl au și alții, îl au toți Românii. Trece însă peste marginile acestui drept toți aceia, cari nu în scopul de a îndrepta, ci în scopul de a discredita, ori de a răsturna, îndreptă neconținut, nu critici obiective, ci atacuri vehemente și îndrăznețe în contra conducerii partidului național român! Trebuie să regretăm și să desaprobăm pornirile acestea, cari nu au să ducă decât numai la destrăbălare în partid, și la slăbirea și la desconsiderarea partidului în afară.

Am dori deci să încete odată atacurile în contra conducerii partidului, împreună cu ceretele și dușmăniile dintre cei de o potrivă chemați și datori să promoveze binele de obște, pentru că ceretele, cari amăresc inima fiecărui Român cu sentimente curate, nu aduc servicii cauzei naționale române, ci — dușmanilor ei!

Limbajul acesta e foarte clar și neapărat contribuie la limpezirea situației. Aripa dreaptă a partidului spune că numai de dragul solidarității ține la programul nostru național, și că ar dori ca politica românească să iee o altă direcție. Se supune însă deocamdată căci majoritatea e încă de altă părere...

Ni-am înțeles. Va să zică „Tribuna” e aci la mijloc. Aripa dreaptă își îmbie a-

lianța ei compromițătoare pentru intranșigența comitetului, în nădejdea ca ne mai existând „Tribuna”, majoritatea nu va mai fi de altă părere...

Ceeace bănuiam deci dintr'un început, începe să se dea la iveală. În orice caz este vorba aci de o alianță imorală, pe care sunt datori autorizații să o explice.

„Telegraful Român” nu a avut nici un cuvânt de reprobare la adresa politiceii lui Mangra, cunoaștem și vederile personale ale I. P. S. Sale Metropolitului Meșianu, șeful „Telegrafului Român” asupra politiceii lui Mangra, — era numai firește deci să ia o atitudine, dictată de interesele superioare ale „partidului național”, apărând comitetul național — contra noastră.

Socotim însă că „Telegraful Român” înainte de a putea aduce vre-un serviciu comitetului național, într'o chestie absolut nedreaptă, a săvârșit un lucru de prisos. Noi n'am îndreptat nici odată „atacuri vehemente și îndrăznețe în contra conducerii partidului național român” noi am răspins numai atacuri vehemente și îndrăznețe pe cari ni le-a adus și ni le aduce conducerea partidului național, atacuri pe cari „Telegraful” nu li-a reprobat nici odată, și cari în realitate i-se cuvineau lui pentru politica lui mangristă, pe care cutează să o mărturisească pe față. Și de n'ar fi lume întoarsă acum la noi, comitetul național care-i caută cu lumânarea pe mangriști în redacția noastră, ar trebui mâne să caterisească „Telegraful Român” pentru articolul său de azi, care este mărturisirea pe față a mangrismului.

Dar fie că-i va primi serviciile de azi, absolut fără preț, fie că va face cum singur ar fi logic să facă, ieșirea „Telegrafului” contribuie la limpezirea situației.

Scrisoare din Buzău.

Buzeul. — Viața socială. — Teatru. — Aprecierea „Tribunei.”

Intre Plocești și Brăila, cel mai însemnat centru cultural și comercial este Buzăul. Străzile lui drepte, regulate, edificiile parter cu antreuri bogate, bulevardul și frumosul „Crâng”, o dumbravă tot atât de bine îngrijită ca a Sibiiului, îi dă o înfățișare simpaticeă. Două, veșnice neajunsuri, proprii celor mai multe orașe provinciale, iluminatul și canalizarea se pare însă că vor mai dăinui așa defectuoase, încă multă vreme.

Dela episcopia Buzăului se răspândeau odinioară și peste munți cărți bisericești, minee, molitvelnice... O școală normală, un liceu, mai multe școli urbane, penzioane, îndeplinesc aci fără mult zgomot opera de consolidare culturală a acestui ținut.

Am accentuat că Buzăul este și un centru comercial. Imprejurare ce ne explică anemia vieții sociale. Manifestări culturale deosebite, în curs

de-o vară și-o toamnă abia am avut. În răstimpuri mari, câteva reprezentații teatrale. Să nu vă pară lucru de mirat, că nici faima unui Nottara, al nostru Novelli, nici clasică dramă Papa Lebonard, n'a avut ecoul dorit! Ce? Erau în seara a ceea de Septemvrie abia vre-o sută-două toți admiratorii artei. Multimea cercetează cinematografele, cari la nutresc curiozitatea spre a putea fi exploatată. Legile firei și cele omenești favorizează pare că modul unui nepretențios și prea neînsemnat minimum de trebuințe sufletești. Pe acela, al veșnicei învârteli fără răgaz, al banului. Există o puternică clasă de oameni căreia concurența nelimitată prin legi înțelepte, niciodată nu-i mai îngăduie odihnă. Aceștia, ori ce vor zice, nu cunosc și nu înțeleg rostul vieții.

Afară este vreme rea. Sunt zilele târzii de toamnă, zile mohorite... Plouă și ninge... Promenada? E pustie! Înșiruitul lung de toalete a luat loc la berărie, cinematograf și... la teatru, când acela se anunță. Într'adevăr deunăzi nu i-am mai recunoscut pe buzoeni. Era acolo multă lume, deși nu mai juca Nottara. Juca compania lirică Grigoriu, de altfel mult apreciată.

„Vezi ce va să zică o trupă cunoscută”, auziam șoptind pe cineva. Așa va fi, că erau și mulți studenți. De aceștia cine se mai îndoieste. Numai un gând i-a putut aduce pe ei, un gând, pornit din nobilul avânt al sufletului lor candid: arta. S'a jucat opereta: „Vagabondul nemuritor”. O instructivă copie după natură. I-s'ar putea zice concis cu alte două cuvinte: „ironia sorții”, care își face capriciile mai des cu oamenii de geniu, niște vagabonzi, asemenea profesorașului din Burghausen.

— Ia ascultă, dle, — mă întrebă într'una din zile d. P. director al băncii naționale agentului B. Dta ești de dincolo, ști poate mai multe, ce e cu „Tribuna”?

— Ce să fie dle, îi răspunsei, e un rău s'ar putea evita, că cei din țară nu pot fi mai bine orientați despre noi în genere ca și despre „Tribuna”, în special, decât după informațiile incomplete și adeseori tendențioase ale unor ziare d'aci. Scriitorii „Tribunei” și susținătorii ei de azi, se știe, sunt tot ce avem Românii de dincolo mai avansat ca simțire națională și intelectual. Un duh însă rău mai stăruie susținând și azi contra ei o calomnie ne mai auzită de răuăcioasă.

„Da! Un duh rău”, repetă la acestea d. P. căci cine altul ar și putea fi contra unui Gogu. Eu încă cetese „Tribuna”. E o foaie excelentă. Imi place s'o cetese mai mult ca pe ori care alt jurnal dela noi din țară.

Iată o justă apreciere ca și care am mai auzit de altfel, în drumul meu prin România, încă dela mulți alți intelectuali, cari, deși departe de teatrul dureroaselor frecări dela noi, și-au format totuș a mult mai obiectivă convingere despre proveniența acelor, prin și numai urmărind filă de filă scrisul, totdeauna cel mai bine îngrijit și mai românesc, al „Tribunei”.

Noemvrie, 1911.

Radu St. Miran.

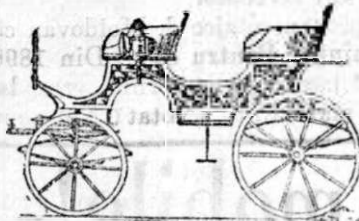
Telefon Nr. 467.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.

Temesvár-Gyárvaros,

Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de înstruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot ai-i se pot căpăta obnibuse pentru 6 persoane, cară funebre, felurite căruțe bandanere cu prețuri moderate.

INFORMAȚII.

A R A D, 20 Decembrie n. 1911.

De-ale naturii. Atragem atenția publicului nostru cititor asupra foiletonului științific de răz. Este datorit dlui V. Bologă, un distins om al nostru care studiază în Germania. În altele care vor urma se tratează chestiuni științifice importante, într-o formă atractivă și clară.

Șezătoarea dlui Brediceanu în Timișoara. Cum suntem informați din Timișoara, la 11 Ianuarie, 1912 n., în sala mare a hotelului „Prințesa coroană” de acolo se va juca cunoscuta și apreciată „Șezătoare” a distinsului nostru compozitor, d. Dr. Tiberiu Brediceanu, cu consensul dnei Lucia Cosma, artista noastră atât de apreciată, și al dlui Ionel Crișan, absolventul școlii al conservatorului de muzică din Viena. Aflăm că „Șezătoarea” va fi precedată și de un concert.

Față de această manifestare înaltă a artei românești încă de pe acum se arată un interes deosebit. Un comitet a făcut toate dispozițiile de care are nevoie în seara de 11 Ianuarie, publicul să fie primit din toate punctele de vedere. Atât în Timișoara, cât și Lugoj, locul de naștere al dlui Brediceanu, Românii așteaptă cu mult dor „Șezătoarea”. Ni-se scrie chiar că și-au anunțat soseala pentru 11 Ianuarie și mai multe familii din Brașov, Sibiu, Făgăraș și Arad. Inșuș d. Tiberiu Brediceanu va conduce corurile și orchestra. După aceasta va pleca în America. Invitat să se vorbească în săptămâna aceasta.

Si duo faciunt idem, non este idem. „Românul” de ieri publică, pe o pagină întreagă, un articol unghuresc iscălit de d. Octavian Goga și care atinge alegătorii unguri din cercul electoral al Chișineului — pe vremea campaniei electorale din anul trecut.

Goga ne anunță azi prin o telegramă că trimis răspunsul său.

Șezătoarea literară dela palat. Duminică la ora 5 jum. a avut loc la Palatul Regal șezătoare literară a Societății Scriitorilor Români, a cărei prezidență de onoare e M. S.

Au asistat Altețele Lor Principesa Elisabeta, Prințul Carol, precum și doamnele de onoare: M. S. Regina, dnii Tzigara-Samurcescu și Davila.

A. S. R. Prințul Carol a citit cu o rară dicție o poezie a tânărului scriitor Pilat, intitulată „Povestea celui mai mare artist”, d. Căciat a citit o frumoasă poezie inedită „Ochi”, din cartea „Sunt lacrimae rerum” pe care o pregătește M. S. Regina în colaborare cu membrii societății scriitorilor; d. I. Minulescu a citit frumoasele poezii „Din umbră” și „Eu știu să cânt” d. Radu Rosetti a citit „România”; d. V. Eftimiu a citit două fragmente „Bășezii”; d. Al. Cazaban a citit o năvelă; M. Davila a citit actul din piesa „Sutașul” din d. N. Beldiceanu a citit o năvelă.

A asistat și d. Em. Gârleanu, președintele societății.

M. S. Regina a citit la urmă o admirabilă și frumoasă năvelă „Patul”, care va deschide volumul „Sunt lacrimae rerum.”

La această bucată literară, Carmen Sylva poartă cu o rară putere de intuiție visele pe care le-a avut în viața Sa. A mai citit apoi o mică năvelă simbolizată intitulată „Doamne, ține!” datorită d-rei Seculiei (Bucura Dumitru). Amândouă aceste bucăți au fost traduse în limba germană de poetul St. O. Iosif.

Șezătoarea s'a terminat la orele 8 jum. seara.

— Furt la banca „Patria” din Blaj. Ziarele unghurești publică știrea că în noaptea de Duminică spre Luni doi Greci, Panaiotes Costantacos și Tarsote Constantacos ar fi intrat în banca românească „Patria” din Blaj și spargând casa de fier ar fi furat suma de 641.600 coroane în hârtii de valoare. Au fost, însă, observați de poliție, care s'a luat pe urmele lor și i-au prins, sechestrându-le întreaga sumă furată.

— Jubileul de 40 de ani a „României-June”. Ni-se scrie: Societatea academică „România Jună” din Viena serbează în 14 Ian. 1912 st. n. jubileul de 40 ani. Festivitățile sunt proiectate pentru 3 zile. Pregătirile necesare, cari sunt conduse de harnicul președinte al societății d. A. Voinchi s'au început. Serbarea aceasta credem, că va fi o serbare de o frumusețe rară pentru țeții României, cari vor participa. Persoane ilustre din Regat, Transilvania și din Bucovina au primit patronajul serbării acesteia și au promis, că vor lua parte. Sperăm că și societățile acad. surori vor trimite reprezentanții lor. Zilele viitoare se va începe cu trimiterea invitațiilor. Venitul curat e menit parte pentru scopurile societății, parte pentru alumeu.

Dorim comitetului „României June” spor și reușită în pregătirile și lucrările sale pentru această manifestație.

— Un nou accelerat. Din Târgul-Mureșului se anunță că cu începere dela 1 Maiu 1912 pe linia Cucerdea-Târgul-Mureșului vor circula, zilnic, și două trenuri accelerate. Pentru trenurile aceste se vor libera numai bilete de clasa I-a și a II-a.

— O mică inexactitate. Confrății dela „Gazeta” din Brașov sunt nostimi de tot. În numărul nostru de Sâmbătă am dovedit că „Gazeta” a reproduș o informație politică a „Tribunei” — ca articol de fond, fără a indica izvorul.

Confrății vin acum și declară că

„Da, adevărat, că n'am semnalat acest lucru, pentru că pasagiul respectiv e o traducere în extras din o foaie unghurească, de unde l'am tradus și noi împreună cu alte pasagii...”

Este ciudat, însă, că „Gazeta” a găsit în „foaia unghurească” nu numai comentariile „Tribunei”, ci și o însemnată greșală de tipar (69.000 în loc de 6.900), care s'a strecurat în informația noastră...

Ne-am bucura mult dacă confrății ne-ar comunica numele „foii unghurești” care știe... înainte de comentarii vom face la știrile ce le publică...

— Expulzarea Italienilor din Turcia. Atașatul comercial al României la Smirna comunică următoarele:

Italianii din Smirna și împrejurimi au primit ordin să părăsească teritoriul otoman în termen de 8 zile. După acest termen, se va proceda în contra lor după legile de război. Termenul are scadența de Sâmbătă, 20 Decembrie.

Dispozițiunea privește pe bărbați, femei și copii. În cazuri speciale de boală, infirmitate și bătrânețe, cei interesați se vor adresa comisiei speciale cu sediul la conak, care poate acorda prelungiri de termen. Casele de comerț italiene vor putea continua operațiunile, sub direcția unui procurator sau prin cesiune.

— Voț de blam — unui prefect. Din Kassa se anunță: Prefectul comitatului Abaujtona

Sziklay Géza, l'a mutat pe suprefectul Pilis y Kándor (solgăbirău) dintr'un cere în altul. În congregația comitatensă, Bárczay Gábor a propus ca adunarea să-și exprime neîncrederea față de prefect, fiindcă mutarea aceasta s'a făcut din motive politice și nu în interes de serviciu.

Propunerea a fost votată cu majoritate de două voturi.

— Promoție. Din Cluj ni-se scrie: D. Emil Boeriu, originar din Vad (Tara Oltului), a fost promovat de doctor în științele juridice.

Felicitările noastre!

— Un meteor luminos pe deasupra Bucureștilor. În ședința publică a Academiei Române de Vineri 2 Decembrie, înainte de lectura dlui D. Sturdza, d. Sp. Haret a făcut următoarea comunicare:

„Marți 29 Noembrie st. v. între orele 4 jum. și 4 trei sferturi dimineată, trebuie să fi trecut pe deasupra Bucureștilor un meteor luminos de o însemnată excepțională.

La această oră, deși afară era întunec de tot, deși cerul era acoperit cu nori groși și aerul plin de o ceață deasă, deși persianele camerelor mele de culcare erau închise, această cameră s'a luminat de odată de o lumină extraordinară de intensă, comparabilă cu lumina zilei așa că cele mai mici obiecte au devenit vizibile. Lumina era albă cu o foarte slabă nuanță roșcată. Ea nici nu s'a aprins, nici nu s'a stins în mod brusc, ci treptat. Durata totală a fenomenului nu a fost mai mare de trei secunde. Nu s'a auzit nici un șgomot și nici o explozie.

Acceași lumină a fost observată și în strada Occidentului la o distanță cam de 500 metri dela casa mea, ceea ce dovedește că nu poate să fi fost cauzată de vre-o lumină întâmplătoare din oraș, ipoteză care de altfel nici nu este admisibilă, din cauza mării intensități a luminii observate.

Ar fi interesant să se știe dacă aparițiunea aceasta a mai fost văzută și de altcineva, și pe unde anume.”

— Societatea academică „Junimea.” Primirea următoarelor rânduri: Vă aducem respectuos la cunoștință, că societatea noastră pentru anul administrativ 1911—12 și-au ales următorul comitet:

Președinte: Aurel Stefaneli, stud. iur. Vice președinte: Octavian Tarnovschi, cand. iur. Secretar I: Terențiu Tripa, stud. teol. Secretar II: George Nistor, stud. fil. Casar: Silvestru Pavel, stud. iur. Controlor: Valerian Tarnavski, stud. iur. Bibliotecar: Stean Văcărean, stud. iur. Econom: Dimitrie Popescu stud. iur. Ca delegați din Clubul membrilor emeritați: Dr. Ion cav. de Cupareanu, Dr. Eugen Botezat.

— Concurs. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” publică concurs pentru o bursă de K 300.— din „Fundatiunea Ioan și Zineca Roman” pentru un elev de naționalitate română, fără deosebire de confesiune, care urmează la vre-una din școalele medii din patrie, având preferință, în sensul literelor fundatiionale, aceia cari se înrudesesc cu fericții Ioan și Zineca Roman.

Cererile pentru această bursă au să se înainteze comitetului central al „Asociațiunii” în Sibiu (Nagyszeben), strada Șaguna Nr. 6, până la 31 Decembrie n. a. e., provăzute cu următoarele documente:

- a) atestat de botez;
- b) testimoniu de pe anul școlar 1910/11;
- c) atestat că urmează de prezent cursul școlar ca elev ordinar;
- d) atestat de paupertate;
- e) eventuale documente prin cari să se constate înrudirea cu fericții fundatori.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Cererile intrate după termenul de 31 Decembrie n. nu se vor considera.

Sibiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută la 9 Decembrie 1911. Andrei Bârseanu, președinte. Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

— **Manuscriptul „Divinei comedii”.** La tribunalul din Trient s'a desbătut zilele acoste un proces pentru un manuscris original al scriitorului Dante, furat de unul Cassoni. Acest Cassoni fusese servitor al seminarului episcopal din Trient prin anul 1907. Intr'un rînd, umblînd prin bibliotecă, a șters un codice al lui Dante care era manuscrisul „Divinei comedii”. Furtul s'a observat îndată, dar nimeni n'a îndrăsnit să pornească cercetare, de teamă că hoțul va nimici manuscriptul. În 1908 un anticar dăduse de știre că are un codice al lui Dante, pe care-l vinde pentru 25.000 de lire. Și după ce s'a stabilit neîndoios că codicele e cel furat, iar autorul furtului e Cassoni, a fost predat autorităților cari l-au condamnat la trei ani de temniță ordinară.

— **Când vom comunica cu planeta Mars.** Un ziarist american dela „New-York American” vorbind cu Marconi, celebrul inventator al aerografiei, l-a întrebat de e admisibilă ipoteza comunicării între pămînt și planeta Marte. Răspunsul primit a fost surprinzător de neașteptat; iată ce a spus Marconi: „Peste zece ani, sau și mai de vreme, cred că cu ajutorul aerului vom putea trimite știri în Mars. Sunt convins că aceasta se poate, întocmai cum sunt convins că eu o încercătură de iarbă corespunzătoare, dintr'un tun de dimensiuni uriașe am putea pușca în planetă. Dacă pe planeta ce luncă în haos, la o depărtare de șapte milioane miluri geografice, sunt și ființe vii, semnele noastre vor fi pentru ele tot atît de așezate ca semnele date de un vapor din mijlocul oceanului, către altul dintr'alt ocean. Dacă cei din Mars ne-ar răspunde, ar fi înlăturată orice îndoială și știința ar realiza foloase inestimabile.

Mulți nu cred că pe planetă sunt și ființe vii — raționale — dar pe acești sceptici îi poți convinge ușor cu studiul profesorului american Lowell. Forma și dimensiunile acestor canale probează că locuitorii planetei cari le-au clădit sunt mult mai puternici și mai robusți ca noi, iar ce privește știința tehnică, ne-au lăsat de mult în urmă. Prin urmare cred că le va fi mult mai ușor să ne dea semne despre existența lor, căci după mine, pe planetă totul e numai acțiune și nervi”

Raportajul are ceva din fantasticismul pove-

știlor extraordinare, dar ținînd cont de greutatea savantului Marconi, trebuie să admitem că tot ce a spus ziaristului din vorbă, își găsește explicarea în rezultatul progresului științei.

— **Cerșetori bogați.** Nu arareori e dat să primim știri sau chiar să vedem, oameni cari viața întreagă au trăit în cea mai neagră mizerie, adunînd ban lângă ban cu pe urmă de dragul strălucitoarei grămăzi de aur să cadă istoviți de sărăcie, sfîrșind viața de avar în vr'un șanț din marginea orașului sau pe vre-o grămadă de gunoi. Aceleași știri vin azi despre un telal, din Berlin. Emanuel Frankfurter care locuia într'o cameră săracă din Fuaz Strasse. Lumea îl ocolia dela distanță din cauza mizeriei care rînja de pe el cu fiecare vorbă și pas ce făcea. Era respingător să te oprească în cale și toți îl cunoșteau de om nevoiaș. Vinerea trecută eșind pe stradă, a fost fulgerat de catalepsie și a căzut mort pe marginea caldarimului. Când s'îl transporte la morgă, în căptușala hainei lui roase au găsit cusute hîrtii de valoare de vr'o sută cincizeci de mii de mărci.

Acelaș lucru s'a întâmplat cu un cerșetor din Flessburg pe care l-au găsit mort în mansarda care-l ocrotise o viață întreagă. Erau s'îl îngroape cu cheltuiala primăriei, căci nu avea nimic de valoare, din care să poată scoate cheltuielile. Scotocind însă prin gunoierul care-i ținuse loc de saltea au dat peste 200.000 de mărci ascunse, pe cari le adunase într'o viață de sbucium și chinuri animalice.

— **Biblioteca Academiei Române.** În luna Noiembrie 1911 s'au consultat 853 volume și broșuri tipărite de către 2069 cetitori; 566 manuscripte, 9807 documente, 31 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 239 cetitori.

Colecțiunile bibliotecii au sporit în această lună cu 685 volume și broșuri, 185 numere de reviste române, 269 reviste străine, 3 atlase și hărți, 6 stampe și portrete, 6 volume manuscripte, 696 documente, 12 fotografii, 5 albumuri, 466 foi volante, 2 note muzicale și 1 obiect de muzeu.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

x **Gustav Tătray** — Oradea-mare, str. Răkoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x **Cadouri de Crăciun**, precum sac pentru dame, de piele, mătase ori mîrgăritare, garnituri de călătorie, casete de cusut și pentru giuvaericele garnituri pen-

tru manicur și pieptănat, casete pentru parfumuri, glinzi pentru toaletă, tabachere, portigări, portmonede și portfolii, binocle, pipe de chichlimbar, parfumuri reșitabile franțuzești și englezești, păpuși și bibelouri precum și diferite alte articole se află în mare asortiment, cu prețurile cele mai ieftine în prăvălia lui Hegedüs Arad, Piața Andrassy 15.

x **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenul de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățămîntului iuridic de dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește marea cariera advocațională.

x **Dacă vrei să bei ceai ieftin**, poți să încerci de litru de rum englezesc și o cutie de ceai costă numai 50 cior. Un litru de esență pentru diferite lichouri 50 cior. Un litru esență de rachiu 20 fil. și un litru esență pentru rum 40 fil.

Preservative pentru bărbați și dame bucata 40 cior. Legături pentru vătămătură, pentru burtă precum și alte articole ce se țin de brânse se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mihály, Marosvásárhely, Piața Széchenyi. Comandele peste 10 cior se trimit franco.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și com.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoză

Altoire cu Tuberculin.

Anunț literar.

A apărut:

„**Almanahul scriitorilor dela noi**”

o foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde biografiile a 46 scriitori născuți în Ardeal, Târziu, Gurească și Bănat, viața lor pe scurt, înșirarea operelor le-au dat la lumină și o bucată literară, vrea să spună o năvală ori ceva știință, nepublicată încoace.

Leon Tolstoi.

178

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare)

Seara, arhitectul veni să ceară prințesei Maria scrisoarea uitată. Și cu toate că aceasta îi era neplăcut ca nu se putu opri de a-l întreba pe arhitect asupra felului cum tatăl ei își petrecea vremea.

— Tot agitat este, răspunse Mikhail Ivanovici cu un zămbet respectuos și ironic în acelaș timp, care o făcu pe prințesa Maria să pălească. Prințul se interesează mult de clădirea cea nouă. Apoi a cetit puțin, și acum se află la biroul său, ocupat de sigur cu „testamentul”.

În ultimul timp preocuparea favorită a prințului era de a-și așeza hîrțile, ceea ce numea el a se ocupa de testament.

— Adevărat este că-l trimite pe Alpatiei la Smolensk?

— Lucrul e hotărît. Alpatiei așteaptă poruncile.

Când arhitectul aduse prințului scrisoarea, îl găsi așezat la birou, unde, cu ochelori mari la ochi, moșneagul cetea într'o poză solemnă și cu mâna întinsă peste hîrtii, niște documente cari după moartea sa, trebuiau înmăunate țarului.

În momentul când intră arhitectul, prințul avea ochii plini de lacrimi, căci își aducea aminte de vremele când scrisese cele ce cetea în acea clipă.

El puse scrisoarea fiului său în buzunar, strînse hîrțile și-l chemă pe Alpatiei care aștepta de mult în anticameră. El însemnase pe o foaie de hîrtie toate comisiunile sale pentru Smolensk și dete porunci lui

Alpatiei, tot plimbându-se în fața lui prin odaie. Alpatiei sta nemiscat lângă ușă.

— Mai întâi hîrtie de scrisori, mă înțelegi? Opt rînduri, după modelul acesta și cu marginile aurite; apoi lac, ceară roșie.

El își consultă din nou lista.

— Și vei da tu însuși guvernului această scrisoare. Afară de aceasta mai era nevoie de zăvoare pentru noua clădire, și Alpatiei trebuia să mai comande un sărtar întocmai după un plan al prințului, în care sărtar voia să-și încheidă hîrțile.

Tot dându-și poruncile el pierdu două ceasuri. În sfîrșit, moșneagul chibzui, închise ochii și ațipi. Alpatiei făcu o mișcare.

— Ei bine, du-te... O să-mi aduc aminte dacă voi fi uitat ceva.

Bătrînul prinț se apropie iar de biroul său și începu să scrie o scrisoare guvernului. Era foarte târziu când pecetlui plicul. Îi era somn, dar el știa că îndată ce va fi în pat, somnul va fugi dela dînsul și că va fi chinuit de cele mai penibile gînduri.

Îl chemă pe Tikhon și începu să caute cu el care ar fi locul cel mai bun de petrecut noaptea. El măsura fiecare colțisor. Toate locurile îi păreau rele, dar toate erau preferabile divanului din camera sa. Divanul acesta îl înspăimînta de sigur din cauza dureroaselor gînduri cari îl obsedă acolo. El alege în sfîrșit un locșor în dosul pianului, singurul loc unde nu dormise încă.

Tikhon, cu ajutorul valetului, începu să așeze patul.

— Nu așa, nu așa, strigă prințul.

El însuși mută patul, mai întâi în colț, apoi afară din colț.

„Acum mă voi putea odihni” gîndi el și se lăsă a fi desbrăcat. După ce se încurcă de nece-

zul ce-i cauzau străduințele ce le făcea să se desbăra de caftan și de pantaloni, el căzu pe pat și rămase gînditor, tot privind cu dispreț la peiele lui galbene și uscate.

Dar abia se culcase și se păru că patul întreg începu să se miște încoace și încolo. Aceasta i-se întâmplă în fiecare seară.

— Tikhon, strigă el, de ce s'a vorbit la masă?

— De prințul Mikhail...

— Taci! taci!... Știu... Scrisoarea prințului Andrei Vreau s'o cetesc acum.

Și abea atunci, în tăcerea nopții și la flacăra lumînării înțelese el pentru întâia oară sensul acelei scrisori.

„Francezii sunt la Vitebsk; în patru zile de mai vor fi poate la Smolensk. Poate că ei au sosit acolo”.

— Tikhon!

Servitorul tresări.

— Nu, vezi-ți de treabă.

Bătrînul prinț puse scrisoarea sub sfeșnic și închise ochii.

XVII.

Lyssigori se găsea la șaiszeci de verste de Smolensk și la trei verste de drumul Moscovei.

În seara zilei în care prințul dăduse porunci lui Alpatiei, Dessalle ceruse prințesei Maria o întrevedere și îi zise că deoarece prințul Bolkonsky, fiind suferind, nu lua nici o măsură de siguranță și cum după scrisoarea prințului Andrei, sederea la Lyssigori începu a deveni primejdioasă, el o sfătuia respectuos pe prințesă să trimeată prin Alpatiei o scrisoare guvernului din Smolensk, rugându-l de a-i informa asupra stării de lucru și asupra primejdiilor ce puteau amenința pe cei din Lyssigori.

(Va urma.)

Pentru întâia oară ni s-a dat nouă Românilor de prezență, ea să avem o astfel de carte la îndemână, care ne face cunoscuți pe cei mai de seamă scriitori dincoace de Carpați, azi în viață.

„Almanahul scriitorilor dela noi” e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitorilor dela noi, și e un mărghitar prețios pentru fiecare casă românească! Cine nu dorește să cunoască și înflăcărea și viața celor mai de seamă fii ai neamului său, al căror sortă se vede zilnic în ziare și prin reviste?

„Almanahul scriitorilor dela noi” mai are apoi încă un capitol interesant și de mare preț: capitolul presel. El arată în facsimil capurile tuturor foilor românești dincoace de Carpați, se expune pe scurt istoricul fiecăreia, ce proese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine seria de prezent la ea.

„Almanahul” la sfârșit are și Calendar pe 1912, așa că cine cumpără „Almanahul scriitorilor dela noi”, mai are nevoie de alt calendar în casă!

Deoarece cartea aceasta s-a tipărit numai într-un număr restrâns de exemplare, ea, publică e rugat să scriească a o comanda, ea fiind o carte aievea prețioasă, interesantă și instructivă.

Un exemplar costă trimis franco cor. 1.89. Se poate comanda dela editor (Librăria Nat. S. Bornemisa) din Orăștie-Szászváros, și dela „Librăria Tribuna” din Arad.

Celor ce comandă mai mult de 5 exemplare li-se dă exemplarul cu 1.60 Cor. franco, iar la comanda de peste 10 exemplare 1.40 Cor. exemplarul.

Comenzile peste 10 exemplare să se facă direct la librăria editoare.

A apărut:
„Amintiri” de Al. Ciura

Este primul volum din „Biblioteca scriitorilor dela noi”, care se vor tipări rînd pe rînd toți scriitorii români din Ardeal, Tara Ungurească și Bănat, morți și în viață.

Volumul „Amintiri” are 264 pagini și cuprinde 23 povestiri, a căror subiect e luat din viața fraților noștri din Munții-Apușeni și din viața autentică. Bucățile sunt scrise într-o neaoasă limbă românească și cu multă putere și limpezime, și cu mult simțămînt, fiecare bucată te captivează, pricinuindu-ți o rară mulțumire sufletească.

De mult n'a apărut la noi Români o carte așa de frumoasă și ea prezentare tehnică, mai ales ea e adevarat eveniment pentru literatura noastră din Ardeal.

Se poate comanda dela autor (Librăria Nat. S. Bornemisa) în Orăștie-Szászváros, și dela „Librăria Tribuna” — Arad. Prețul unui exemplar e 1.60 + 20 din poșta.

REISZ MIKSA
FABRICĂ DE
MOBILE

in
NÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD
Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«).

Scoaterea dinților, dinți artistici, poduri în gură, de aur, coroane, efeptuiește

QUIL REINHOLD
DENTIST,
pe lângă prețuri moderate și garanță
LUGOȘ, STR. BONNÁ CZ 11.

Ministerul de Finanțelor.
Direcțiunea Comptabilității Generale
a Statului și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 127296 24 Nov. 1911.

Publicațiune.

A 12-a tragere la sorti a titlurilor de rentă 4% amortibilă din a. 1905, împrumutul de Lei 100.000.000 se va efectua în ziua de 20 Decembrie (2 Ian.) 1911, la ora 10 dimineata în sala specială a Ministerului de Finanțe, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat în »Monitorul Oficial» Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 641.500 în proporția următoare:

23 titluri de câte	5.000 Lei	115.000
77 » » »	2.500 »	192.500
160 » » »	1.000 »	160.000
348 » » »	500 »	174.000

608 titluri în valoare nominală de Lei 641.500

Publicul este rugat a asista la tragere
Directorul Comptabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.
D. Vbrevici.

Caut un post de birou

Am praxă de 3½ ani. Poșed limba română, maghiară și germană. Sunt versat în toate afacerile biroului, precum și la mașina de scris. — Doritorii să se adreseze Administrației ziarului »Tribuna» Arad.

BAUMANN ARNOLD succesorul
LÁHNI KÁROLY,
fabricant de mobile.
Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.

Recomandă mobile pregătite în atelierul său din cel mai bun material, pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garson și — birouri pe lângă prețuri ieftine. —

Cel mai convenabil
cadou de Crăciun
este mașina de cusut

care se poate cumpăra la prăvălia
Singer Co
societate pe acții.
Arad, József Főherceg-ut 9. sz.
(Vis-à-vis de biserica luterană).

La cerere se dă gratuit prospectele de lipsă.

ȚIMBALE!

Țimbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețuri cunoscute, la cerere, se trimit gratis. Corespondența intrucât se poate să se facă în limba ungurească, germană sau sârbească.

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE
cu oțel brut, dela 4—100 HP.

Motoarele mele patentate au regulator central și mecanism de așezat cu mîna. — În urma arderei regulate a oleiului, motoarele nu produc nici un miros neplăcut. —
Nu trebuie curățit des!

Spese de funcționare pe cră 1½ filer.

Surányi Viktor,
inginer-mechanic diplomat,
Budapest, VI., Lázár-utca 18.
(Îndărătul Operei.)

Condițiuni favorabile. Prețuri ieftine.
Intermediarii primesc recompensă.

Motoare cu benzină și gaz.

Blănării !!!

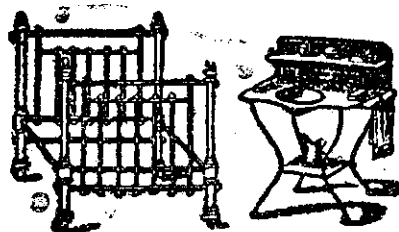
precum: boauri (muff)
tocuri de picioare, —
Jachete, după croiu
englez și francez, ber-
letuieli cu lână, etc.
Reparări și transfor-
mări bune și ieftine
se pot câștiga la

Nicolae Gruția,
blănar
Temesvár-Josefstadt,
Hunyadi-ut 9.

Telefon Nr. 847.

Garai Károly,

fabrică de mobile de fier,
ARAD,
József főherceg-ut 11. colțul str. Karolina.

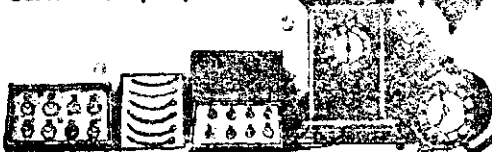

Lucrează mobile de aramă dela cele mai simple
până la cele mai moderne, — expediție inter-
națională în toate părțile lumii. Reprezentat în
toate orașele mai mari din țară și străinătate.

JOHAN GENSTHALER

gluvaergiu și ciasornicar,
în Orăștie. Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint
și ceasornice pe
lângă garanție și
prețuri moderate. —
Să fac orice reparaturi
de juvaere și ceasor-
nice de aur, repede
precis și ieftin. —
Serviciu conștiințios. :-

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public
din loc și jur

marele său atelier mehanic

aranjat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde
se efepuiesc tot-feiul de lucrări atingă-
toare în aceasta branșă, precum:

mașini de cusut, biciclete,
gramofoane și apaducte,

pe lângă prețurile cele mai convenabile
și execuție solidă și punctuală.

MOBILE

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe gar-
zon, saloane, otele, cafele, restaurante și
palate; mobile de aramă și fier, covoare,
perdele, candelabre, plane se trimit oriunde
pe lângă plătire cu bani gata, ori
în condiții favorabile de plată.
Album bogat ilustrat 1 coroană.

La aranjare deplină trimitem
voiajeur pe spesele noastre.

MODERN LAKBERENDEZÉSI VÁLLALAT
Budapest, IV., Gerlőczy-utca 7.

(Lângă primăria centrală.)

Cine voiește

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Greciu & Voda

din Lugoj,

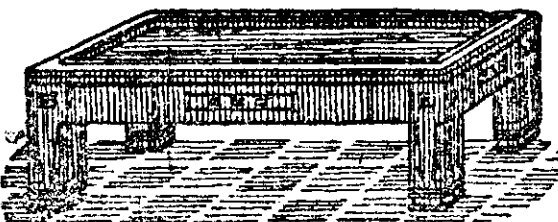
care dispune de căzării mari pro-
prie în Bănat și Ardeal.

Premiat la expoziție cu medale de aur.

H. PÁLLÁN succesor

Styaszní József

prima fabrică ardelenă de biliardo și timpplărie în
Koložsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliardo și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliardo
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca
»Balkanska Carica« (Regina bal-
canului) și »Kraljica Bosne« (Re-
gina Bosniei). — Altoiul de 2-3
ani cu coroană admirabilă e cel
mai bun din diferitele soiuri de
pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și
foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August,
când se poate folosi ca desert, pentru uscat, la fa-
bricarea juiceii și a sligovițului. — Prunii mei nu
sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca
de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade
frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost
premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din par-
tea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din
Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu me-
dalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900
cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă
din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu
medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Breška, Bosnia.

ELŐ LIPPAL HORDÓ-GYÁROS ALAPÍTOTT 1895.

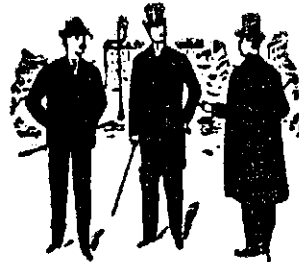
WESZELY BÉLA

Pregătește: butoaie, vane
în ori-ce mărime; din lemn de stejar
uscat și alb, pe lângă garanță. — Pri-
mește ori-ce comandă mare, aranjament
compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!
FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE
→ LIPOVA. ←

Haine, pardesie și paltoane

moda cea mai nouă, din stofă mo-
dernă, de toamnă și de iarnă, croit
admirabil, se pot comanda ieftin la

Mészáros Károly,

croitor de haine bărbătești,
Koložsvár, Szentegyház-utca. 6.

P. T.

Subscriși avem onoarea a face cunoscut On.
public din loc și jur că prăvălia noastră de
pește și fructe sudice, care există de mai mulți
ani în casa noastră proprie Strada Hirschner
No 4, am mărto introdus și

mărfuri de coloniale și delicatese

Zilnic: Pește proaspăt; cafea proaspăt prăjită
faină și petrolu; totfelul de brânză.

Pe lângă acestea purtăm și mai departe negoț
de pește și fructe sudice.

Halva în engros dela 5 kg. în sus cu preț
de 1 coroană 30 fileri per kg. — în toată ziua
proaspătă.

S'a început deja sezonul de pește sărat.

Prin mijloace suficiente și legături cu firme de
primul rang suntem în plăcuta poziție a oferi
Onor. public mărfuri bune și cu preț cel mai
redus.

Rugăm deci pe on. public a face o încercare
și a să convinge de calitatea cea mai bună și de
preț redus al mărfurilor.

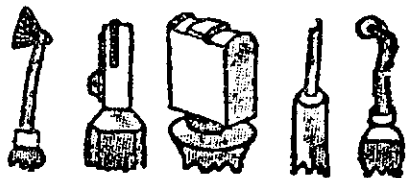
În speranță că On. public ne va da binevo-
torul său sprijin semnând

Cu stimă:

Frații Gingold.
Brașov.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

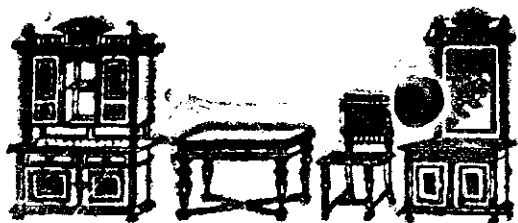

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de brânse, calitate bună, prețuri moderate. — Comerșanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

MAGAZIN DE MOBILE

Joan Réthi

coplar artistic pentru edificii și mobile, în
Sibiu — N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primesc ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Morun

pește sărat, în felii.

SOMN

mare în felii, precum și SOMN mic. ȘTIUCĂ, DEVERICĂ mare, DEVERICĂ mic, CIORTAN.

Au sosit la 8 Dec. un vagon din soiurile de mai sus, pește sărat pe care am început să-l desfac.

TARANKA

sărat, foarte frumos, per bute ori 100 kg. a 70 cor. — Trimitem și la particulari fie prin postă fie ca marfă.

PETROVITS și PANTITS

Versecz, (Fö-tér.)

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la brânșă mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmură, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit deservu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Ulterez pietri și nisip în cant. mare.

Totfelul de blănării

precum: boauri, (muff), tocuri de picioare, Jachete după croiul englez și francez, berletuieli cu lână, totfelul de căciuli, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Puskás József,

blănar

Aiud-Nagyenyed.

Szentkirály-utca 80—82. sz.

Primul atelier de biliarde din Brașov

MERTH JÁNOS,

Brassó, Csizmadia-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și uscat totfelul de biliarde, în stilul cel mai modern, primind pe lângă prețuri foarte moderate și reparaturi.

Avis!

Domnilor fabricanți și particulari le aduc la cunoștință, că am edificat o

tornătorie artistică pentru metale

SIBIU, Strada Margaretha Nrul 18.

Prin practica mea bogată câștigată în țară și streinătate mă aflu în plăcuta poziție să pot satisface oricărei cerințe de brânse, în bronz, messing, ținc, cositor, aramă, după deservu ori după modele vechi.

Andrei Paksa,

Sibiu — Nagyszeben.

Serviciu prompt!
Prețuri ieftine!

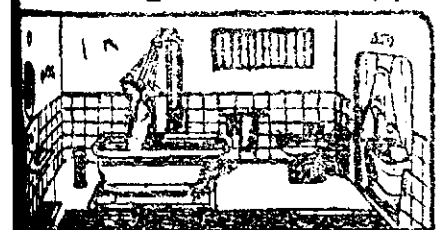
EDUARD LEXEN,

tehniciu și anteprișă de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Recomandă pentru pregătirea muncii de tehnicu și galanterie la case, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase de bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. Specializat în apaducte la case, canalizări, încălzirea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vânl de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Haas Károly

primul armurar și optician din

Szabadka, Egres-u. (Kasínó).

Mare asortiment de

arme și biciclete

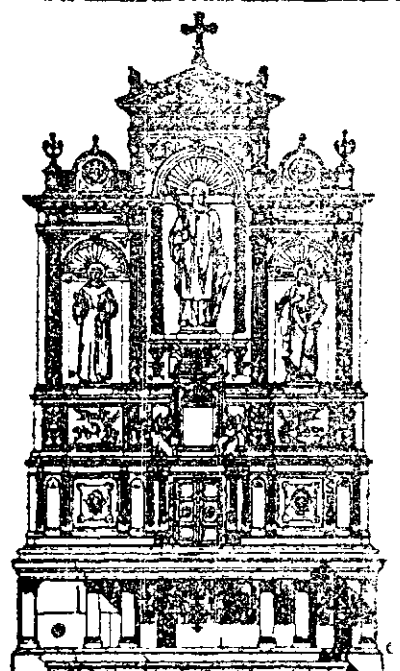
de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc pe lângă garanție și prețuri moderate totfelul de reparaturi de arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramfoane, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințios

Gaál József,

măsar,

Nagyvárad, Csengeri-utca 21. sz.

Liferează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școale, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuielilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

F. 3. *Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.*

F. A. *Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.*

Cs. G. 4. *Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.*

B. B. 1. *Fabricarea blocurilor de beton.*

C. S. 1. *Fabricarea tablelor mozaic și cement.*

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola-u. 7.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.

Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) **MAREA EXPOZIȚIE** de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra **Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE** de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Ghete originale rusești

pentru noroiu (imală) și zăpadă se află în cantitate mare la filiala fabricii de ghete

MOSKOVITS

Arad, Szabadság-tér 18.

Prețuri
unanime
Cor.

10.—

13.—

17.—

22.—

G H E T E
și
C I Z M E
N E P A T R U N S E
D E
A P A

ARAD, Szabadság-tér 18.

Primul și cel mai mare depozit de pian

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pian, harmonici și pianine, fabricație Bösendorff, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pian în condiții favorabile.

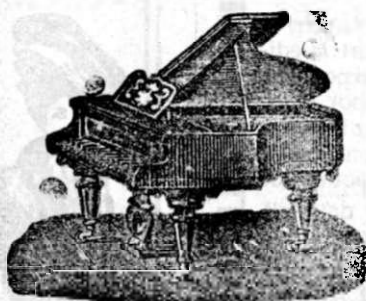
Telefon Nr. 557.

Petrof Antal ^{succe-} Wonka János

fabrică de pian cesar regale

Temesvár-Józsefváros,

Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 10.

Liferează:

PIANE și PIANINE

efectuate în stilul cel mai modern
execuție promptă.

Profesorii și instructorii de muzică
mesc favor cuvenit.

Catalog ilustrat la dorință trimis
tuit și porto franco.

Ligeti Sándor

colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaic
de sticlă și rame de aramă

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8.

Lucrează artistic geamuri
biserice colorate, mozaic
de sticlă și rame de aramă
dela cele mai simple până
cele mai complicate, cu prețuri
moderate. — Geamuri
aproape tuturor bisericilor
cat. sunt lucrate în atelierul
meu, între cari și ferestre
bisericii noi zidite din Székesfehérvár
Ujfalu (lângă Aiud) toate
lucrate în atelierul meu propriu.